

ze bij duistere gevallen te kunnen overwegen. Men kan zich slechts verheugen deze boeken te bezitten. N. P. VAN SPANJE.

E. VEDDER, *Beri-beri*, met 51 figuren en 5 gekleurde platen, bij JOHN BALE Sons and DANIELSSON te Londen, 1913.

In dit boek geeft de schrijver een overzicht van den tegenwoordigen stand van het beri-beri-vraagstuk en de verschillende ontwikkelings-toestanden, die het doorloopen heeft, sedert onze landgenoot BONTIUS van de ziekte voor het eerst een duidelijke beschrijving gaf (in een boek, dat volgens VEDDER als het eerste Europeesche boek over tropische geneeskunde mag beschouwd worden).

Na de eerste vier hoofdstukken, die over oudere geschiedenis, voorkomen en verspreiding, pathologie en symptomatologie der beri-beri handelen, geeft VEDDER een zeer nuttig overzicht over de rijst en haar bereiding tot voedingsmiddel, waarin uiteengezet wordt wat men onder „undermilled rice” (rijst met nog veel pericarpium), „highly milled rice” (rijst met bijna geen of in het geheel geen pericarpium) en „parboiled” of „cured rice” (rijst die ongepeld gestoomd en daarna gedroogd is) te verstaan heeft en hoe het met het phosphorgehalte van die rijstsoorten staat. In de hoofdstukken VI—X wordt vervolgens de aetiologie der beri-beri en de verschillende theorieën, die men daarover opgesteld heeft, uitvoerig en kritisch besproken. De theorieën, dat de beri-beri een infectieziekte of het gevolg van een vergiftiging zou zijn, worden als onhoudbaar afgewezen. De theorie, dat de beri-beri bij voeding met te sterk gepelde rijst ontstaat als een gevolg van de onttrekking van een bepaald bestanddeel van het voedsel, wordt als de juiste aangenomen. De argumenten vóór deze opvatting, voor zoover die door de studie der polyneuritis gallinarum gevonden werden, worden in een afzonderlijk hoofdstuk besproken.

In de hoofdstukken XII—XIV worden dan eenige ziektevormen vermeld, nl. kinderberi-beri (bij zuigelingen, die door beri-beri-zieke moeders gevoed worden), zeilschip-beri-beri en epidemische waterzucht („epidemic dropsy”). Op grond van verschillende argumenten neemt VEDDER aan, dat men hier met vormen van beri-beri te doen heeft.

In zijn theoretische overwegingen (hoofdstuk XV) overweegt VEDDER de vraag, of de natte en droge beri-beri al dan niet een en dezelfde ziekte zijn; hij neigt tot de opvatting, dat dit niet het geval is, daar alcoholisch extract van rijst-zilvervlies wel tegen de verschijnselen van natte beri-beri werkzaam is, maar niet tegen die van den drogen vorm der ziekte, terwijl FUNK'S basis (door hydrolytische splitsing uit het extract gewonnen) tegen dezen laatsten vorm wel werkzaam is. VEDDER meent echter, dat dit punt nog niet

voldoende is opgehelderd om er zich met zekerheid over te kunnen uitspreken.

In het laatste hoofdstuk, „practische overwegingen” genoemd, beveelt VEDDER een belasting op sterk gepelde rijst aan als prophylactischen maatregel tegen beri-beri, daar hij van een hygiënische opvoeding van den inlander niet veel verwacht.

Bij het groote algemeen physiologische belang, dat de studie der beri-beri (vooral na de ontdekking der vitaminen door FUNK) verkregen heeft, verdient dit overzichtelijk geschreven boek zeker alle aandacht.

N. H. SWELLENGREBEL.

P. J. TILMA, *Over den vorm der exsudaatcellen in ontstoken oogen*. Acad. Proefschrift. 1914. Amsterdam bij J. CLAUSEN.

TILMA heeft zijn aandacht gewijd aan de gevormde elementen, die men aantreft in exsudaten. Oogen leenen zich in het bijzonder tot zulk een onderzoek, omdat de anatomie der lymphholten en capillairgebieden er nauwkeurig van bekend is, omdat deze holten door weefsels van zeer verschillenden aard worden omringd en omdat het geheele orgaan dadelijk na zijn verwijdering zeer snel in zijn geheel kan worden gefixeerd. Voor het onderzoek werd gebruikt een oog, dat sympathische ophthalmie had verwekt; een oog, waaruit vroeger de lens was verwijderd uit hoofde van sterke bijziendheid en dat nu moest worden weggenomen wegens secundair glaucoom; een oog, verloren door infectie bij een doorborende verwonding; en een oog, dat ontstoken was geraakt door lensmassa's van een overrijpe cataract.

Ondanks de groote verschillen in den aard der ontsteking en het stadium daarvan, toen de oogen werden verwijderd, werden in alle dezelfde exsudaatcellen gevonden en wel polynucleaire leukocyten, kleine mononucleaire, groote meest mononucleaire met uitloopers van amoebioede beweging en plasmacellen. Hoe deze soorten aan elkaar verwant zijn, kan uit een anatomisch onderzoek niet worden afgeleid. Wel mocht worden aangenomen, dat op enkele uitzonderingen na al deze cellen door eigen beweging waren gekomen op de plaats, waar zij werden aangetroffen, dat het dus zwerfcellen waren. Daar waar in het oog de ontsteking acuut was, werden de polynucleaire leukocyten gevonden, daar waar de ontsteking meer chronisch was de mononucleaire; ook dit kan het best door de chemotaxis verklaard worden. Maar behalve de heftigheid der ontsteking is het weefsel, waarin men de exsudaatcellen vindt, ook een factor, die den vorm dier cellen bepaalt: de plasmacellen vindt men in iris en corpus ciliare, de kleine lymphocyten in de chorioidea, de groote één- of meerkernige cellen met fraaie uitloopers in het corpus vitreum enz..

G. J. SCHOUTE.